SIVIILIPALVELUSKESKUS
CIVILTJÄNSTCENTRALEN

Edellytykset yksityisoikeudelliseksi siviilipalveluspaikaksi hyväksymiselle

1. Sitoutuminen velvoitteisiin

Yhteisön tulee sitoutua vastaamaan kaikista siviilipalveluspaikalle kuuluvista velvoitteista (mm. valvonnalliset, ohjaukselliset ja taloudelliset velvoitteet). Sitoutumisen tulee olla kaikilta osin ehdoton. Yhteisöä, joka sitoutuu vain osaan velvoitteista tai ei hakemuksessaan tai siihen pyydetyssä täydennyksessään mainitse sitoutumisesta mitään, ei hyväksytä palveluspaikaksi.

2. Taloudellisten resurssien riittävyys

Yhteisön taloudellisiin resursseihin suoriutua siviilipalvelusvelvollisesta aiheutuvista kustannuksista kiinnitetään erityistä huomiota. Siviilipalvelusvelvollisesta aiheutuu palveluspaikalle keskimäärin 10.000 euron kustannukset vuositasolla. Siviilipalvelusvelvollisen perusetuudet (päiväraha, ruokailu, majoitus ja terveydenhuolto) ovat palveluaikana siviilipalveluspaikan vastuulla ja siviilipalvelusvelvollisen oikeuksien täysimääräisen toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että paikan rahoituspohja on vakaa ja tulot säännöllisiä. Niiden yhteisöjen vakavaraisuuden selvittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota, joiden toiminnan jatkuvuus nojautuu pääasiallisesti ja ratkaisevalta osin satunnaisiin tuloihin kuten yksityishenkilöiden avustuksiin, lahjoituksiin, kirpputorituloihin tms.

3. Toiminnan laajuus ja vakiintuneisuus

Toiminnan laajuutta arvioidaan esimerkiksi yhteisön palveluksessa olevan henkilöstön lukumäärällä, toiminnan alueellisella kattavuudella, yhteisön jäsen- ja alajärjestöjen tai sidosryhmien määrällä ja toiminnan yhteiskunnallisella merkityksellä.

Laajuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, että siviilipalvelusvelvollisella on yhteisössä riittävästi asianmukaisia työtehtäviä kaikille työpalveluspäiville ympärivuotisesti, ottaen huomioon myös viikkotuntimäärään täyttymisen sekä kesäkuukaudet ja muut lomakaudet. Valvonnan ja ohjauksen on oltava järjestelmällistä ja ympärivuotista.

Yhteisössä on oltava siviilipalvelusasioista vastaava henkilö, joka lain mukaan toimi tässä tehtävässään virkavastuulla. Jotta yhteisöllä voisi olla vastuuhenkilö, on sillä oltava palkattua henkilöstöä. Henkilöstöä on oltava riittävästi, valvontavelvoitteet ja muut velvoitteet voidaan hoitaa asianmukaisesti ympäri vuoden. Pelkällä vapaaehtoistyövoimalla toimivaa yhteisöä ei voida hyväksyä palveluspaikaksi. Tämä perustuu mm. siihen, että siviilipalvelusvelvollisen etuuksista, oikeuksista ja työturvallisuudesta huolehtiminen ei voi perustua vapaaehtoisuuteen.

4. Toiminta-alueet

Siviilipalvelusvelvollisen koulutuksen ja työpalvelun on tarkoitus muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Palveluspaikaksi voidaan hyväksyä mm. yhteisöjä, jotka toimivat koulutukseen sisältyvillä aihealueilla (kansainvälisyys-, rauhan- ja ympäristökysymykset, kansalaisvalmiuksiin liittyvät aiheet ja työpalveluun valmentavat aiheet). Siviilipalveluslain 3 §:n mukaan työpalvelu suoritetaan lähinnä sosiaalihuolto- tai terveydenhuoltoalalla, opetus- tai kulttuuritoimen , pelastustoimen, väestönsuojelun tai ympäristönsuojeluun liittyvissä tehtävissä. Luettelo ei ole tyhjentävä vaan yksityisoikeudelliseksi siviilipalveluspaikaksi voidaan edellytysten täyttyessä hyväksyä myös muita kuin lain 3 §:n mukaisilla alueilla toimivia yhteisöjä.

5. Yleishyödyllisyys

Ehdoton edellytys yksityisoikeudelliseksi siviilipalveluspaikaksi hyväksymiselle on yhteisön yleishyödyllisyys. Yleishyödyllisyyttä arvioidaan hakemushetken mukaisten olosuhteiden perusteella. Mikäli yhteisö myöhemmin menettää yleishyödyllisen luonteensa, arvioidaan palveluspaikkana toimimisen edellytykset.

Yleishyödyllisen määritelmä on väljä, ja hyvin monentyyppiset yhteisöt voidaan tarkastelukulmasta riippuen katsoa yleishyödylliseksi. Siviilipalveluksen osalta yleishyödyllisyyttä tarkastellaan siviilipalveluksen tavoitteellisista lähtökohdista käsin. Huomioon otetaan pyrkimys kansalaisuusvalmiuksien kasvattamiseen ja yhteiskunnalle hyödyllisen työn osoittamiseen samoin kuin pyrkimys siviilipalvelusvelvollisen vakaumuksen, motivaation ja osaamisen kannalta mielekkäisiin ratkaisuihin. Huomion otetaan myös siviilipalveluksen luonne "julkisen tuen muotona". Siviilipalvelusvelvollinen on kustannuksiltaan varsin edullista työvoimaa, jonka käytön ei tule johtaa kilpailun vääristymiseen.

Yleishyödyllisyyden arvioinnissa käytettäviä kriteerejä

a) Yhteisön säännöt/yhtiöjärjestys

Yhteisön säännöissä ilmaistun toimialan ja toimintatarkoituksen tulee täyttää yleishyödyllisyyden määritelmän kriteerit. Toimialaa ja toimintatarkoitusta tarkastellaan nimenomaan siviilipalveluksen tavoitteellisista lähtökohdista.

Yhteisön säännöistä tulee selkeästi käydä ilmi se, ettei yhteisön tarkoituksena ole taloudellisen edun jakaminen sen toiminnan osallisille. Osakeyhtiön kyseen ollessa tämä edellyttää lähinnä yhtiöjärjestyksessä ilmenevää voitonjakokieltoa. Huomiota kiinnitetään myös sääntöjen kohtaan, joka koskee varojen jakamista yhteisön purkamistilanteessa. Varojen jakaminen purkamistilanteessa tulee yhteisön säännöissä olla järjestetty yleishyödyllisyyttä edistävällä tavalla.

b) Toimintakertomus

Yhteisön toimintakertomuksesta tarkastetaan yhteisön tosiasiallisen toiminnan luonne sekä se, vastaako toiminta säännöissä ilmaistua tarkoitusta.

c) Verotuskohtelu

Siviilipalveluspaikalta vaadittava yleishyödyllisyyttä harkittaessa voidaan ottaa analogisesti huomioon veroviranomaisten näkemys ja vero-oikeudellisessa kirjallisuudessa esitetyt kriteerit.

Verottajan näkemys yleishyödyllisyydestä ei ole sitova vaan se on yksi huomioon otettava seikka kokonaisharkinnassa, joka suoritetaan siviilipalveluksen omista tavoitteellisista lähtökohdista.

d) Yhtiöittämisen perusteet

Osakeyhtiön tai osuuskunnan osalta selvitetään myös yhtiöittämisratkaisuun johtaneita syitä. Yhtiöittämisen perusteet eivät saa olla liiketaloudellisia tai sellaisia, että tarkoituksena on taloudellisen edun tuottaminen toimintaan osallisille tai omistajataholle.

e) Kilpailutilanteen arviointi

Yksityisoikeudellisen yhteisön osalta pyritään selvittämään, onko toiminta aidossa kilpailutilanteessa yksityisten samalla alalla toimivien yritysten kanssa. Mikäli tällainen kilpailutilanne vallitsee, oikeutta siviilipalveluspaikkana toimimiselle ei myönnetä kilpailua vääristävien vaikutusten johdosta.

f) Rahastoinnin aste

Huomiota kiinnitetään siihen, missä määrin yhteisö rahastoi tulojaan sekä siihen, mihin tarkoitukseen ja millä aikavälillä yhteisö käyttää saamansa varat tarkoituksensa toteuttamiseksi. Jos yhteisön tarkoituksena on pelkästään tietyn omaisuusmassan säilyttäminen ja kasvattaminen, suhtaudutaan sen hyväksymiseen siviilipalveluspaikaksi kielteisesti. Rahastoimiselle voidaan kuitenkin esittää perusteltuja syitä.

g) Omistaja- ja perustajatahot

Kokonaisarvioinnissa kiinnitetään huomiota myös yhteisön perustajina tai omistajina oleviin oikeushenkilöihin samoin kuin siihen, mitkä oikeushenkilöt toimivat yhteisön päättävissä ja johtavissa toimielimissä.

h) Julkinen tuki ja muiden tahojen näkemykset yleishyödyllisyydestä

Huomioon voidaan ottaa myös yhteisön muualta saama julkinen rahoitus tai muu tuki sekä verottajan lisäksi myös muiden tahojen, esimerkiksi RAY:n, käsitys yhteisön yleishyödyllisyydestä.

6. Yleistä

Hakijalla ei ole ehdotonta oikeutta tulla hyväksytyksi siviilipalveluspaikaksi vaan hyväksyminen perustuu viime kädessä tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Periaatteena on, että hakijoita kohdellaan objektiivisesti ja tasapuolisesti. Määriteltyjen objektiivisten edellytysten täyttyessä hakija tulisikin hyväksyä siviilipalveluspaikaksi.

Yllä mainitut edellytykset yksityisoikeudelliseksi siviilipalveluspaikaksi hyväksymiselle koskevat soveltuvin osin myös säätiöiden ylläpitämää toimintaa.